

Metsähallitus
Veteraanikatu 5
90100 OULU

METSÄHALLITUS

26.04.2011

MH 3764/627/2009

Pyyntö ja arviointiselostus 28.1.2011

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUS, KUOLAVAARA-KEULAKKOPÄÄN TUULIPUISTO, KITTILÄ, SODANKYLÄ

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hanke Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuisto

Hankkeesta vastaavat Metsähallitus Laatumaa
PL 94
01301 VANTAA

Yhteyshenkilö: Olli-Matti Tervaniemi (puh. 040 1956 934)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi(at)metsa.fi

Fortum Power and Heat Oy
PL 100
00048 FORTUM

Yhteyshenkilö: Jouni Tolonen (puh. 050 594 2261)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi(at)fortum.fi

Yva-konsultti FCG Finnish Consulting Group Oy
Hallituskatu 13 – 17 D 7 krs
90100 Oulu

Yhteyshenkilö: Saara-Kaisa Konttori, puh. (010 409 6224)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi(at)fcg.fi

Yhteysviranomainen Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
Hallituskatu 5 C
96100 ROVANIEMI

Yhteyshenkilö: Kaija Pekkala (puh. 0400 521 130)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi(at)ely-keskus.fi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Kuolavaara-Keulakkopään tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve perustuu Lapin ympäristökeskuksen 28.10.2009 tekemään päätökseen.

Hankkeesta vastaava on arvioinut hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä koonnut arvioinnin tulokset ympäristövaikutusten arviointiselostukseen. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

Yva-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja muiden kannanotot hankkeesta vastaavalle.

Hankkeen toteuttamista varten tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Hanke, sen sijainti sekä esitetyt toteutusvaihtoehdot

Suunnitteilla oleva tuulipuisto muodostuisi laajimmillaan 20 tuulivoimalaitoksesta yksikköteholtaan noin 3 MW. Tuulipuiston kokonaisteho olisi maksimissaan luokkaa 40 – 60 MW. Arvioitu vuotuinen sähköntuotanto olisi luokkaa 100 – 125 GWh.

Tuulivoimalat sijoittuisivat valtion omistamalle ja Metsähallituksen hallinnoimalle kiinteistölle, Kittilän ja Sodankylän rajan molemmin puolin Kuolavaara - Keulakkopään vaara-alueella, Tepsan kylän pohjoispuolella. Voimaloiden etäisyys toisistaan on noin 500 – 800 metriä. Tuulipuistoalue on noin 10,6 km² suuruinen.

Tuulivoimala koostuu perustusten päälle asennettavasta tornista, 3-lapaisesta roottorista ja konehuoneesta. Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuiston voimaloiden korkeus on maksimissaan noin 120 metriä ja roottorin halkaisija noin 120 metriä. Tuulivoimalan maksimikorkeus on tällöin noin 180 metriä lavan ollessa pystyasennossa.

Tuulipuistoa palveleva sähköasema muodostuu sähköasematontista, n. 70 x 100 m² aidatusta alueesta, jolle sijoitetaan liityntää palveleva 110 tai 220 kV:n voimajohdon pääteportaali ja 110 tai 220 kV:n kytkinlaitos. Sähköenergian siirtoon käytetään 100 kV tai 220 kV siirtojohtoa.

Suunniteltu tuulipuistoalue on varattu tuulivoimaloiden alueeksi voimassa olevissa Tunturi-Lapin maakuntakaavassa ja Pohjois-Lapin maakuntakaavassa.

Arvioitavat vaihtoehdot on muodostettu vaihtoehtoisten sähkönsiirtoreitien pohjalta. Kaikissa vaihtoehdoissa on 20 tuulivoimalaa. Tarkasteltavat sähkönsiirtovaihtoehdot sijoittuisivat Kittilän ja Sodankylän kunnan alueelle. Sähkönsiirtoreiteillä maa-alueet ovat valtaosin valtion omistuksessa.

Tarkasteltavana on kolme toteutusvaihtoehtoa (VE 1, VE 2 ja VE 3) sekä ns. 0-vaihtoehto (VE 0).

Vaihtoehto 0: Hanketta ei toteuteta, vastaava sähkömäärä tuotetaan muilla keinoilla.

Vaihtoehto 1: 20 tuulivoimalan tuulipuisto, jonka sähkönsyöttö Kittilän alueverkon 110 kV:n johtoon tuulipuiston koillispuolella. Sähkönsiirtovaihtoehdot VE 1a ja VE 1b.

Vaihtoehto 2: 20 tuulivoimalan tuulipuisto, jonka sähkönsyöttö tapahtuu Kittilän alueverkon 110 kV:n johtoon tuulipuiston itäpuolella Rajalan alueverkkoasemalla. Sähkönsiirtovaihtoehto VE 2.

Vaihtoehto 3: 20 tuulivoimalan tuulipuisto, jonka sähkönsyöttö Fingrid Oyj:n 220 kV:n voimajohtoon tuulipuistoalueen eteläpuolella. Sähkönsiirtovaihtoehto VE 3.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Hankkeen toteuttaminen edellyttää kaavoitusta ja hankealueelle laaditaan 1.4.2011 voimaantulleen maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n mukainen oikeusvaikutteinen tuulivoimayleiskaava. Kittilän ja Sodankylän kunnat ovat aloittaneet yleiskaavojen laatimisen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavoitusmenettely sovitetaan yhteen yva-menettelyn kanssa. Yhteensovittamista on aikatauluissa, tarvittavissa selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa, vaihtoehtotarkastelussa sekä osallistumisjärjestelyissä.

Luonnonsuojelulain tarkoittama Natura-arvioinnin tarveharkinta laadittiin yva-menettelyn yhteydessä. Tällä lausunnolla otetaan siten kantaa myös Natura-arvioinnin tarveharkintaan.

Poronhoitolain 53 §:n mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava paliskunnan kanssa. Asiassa on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu 16.9.2010.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Metsähallitus Laatumaa on toimittanut 28.1.2011 Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuistohankkeen ympäristövaikutusten arvioiselostuksen Lapin ELY-keskukselle. Tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koskeva kuulutus on asetettu nähtäville Kittilän ja Sodankylän kunnanvirastoihin ja Lapin ELY-keskukseen 9.2.2011 alkaen koko arviointimenettelyn ajaksi. Arviointiselostusta koskeva kuulutus on julkaistu Lapin Kansassa 6.2.2011, Kittilä-lehdessä 9.2.2011 ja Sompio-lehdessä 7.2.2011. Arviointiselostukseen on voinut tutustua internetissä [www.ely-keskus.fi /lappi/yva](http://www.ely-keskus.fi/lappi/yva) hakupolkuna Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > vireillä olevat YVA-hankkeet >Energian tuotanto > Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuisto. Virallinen nähtävilläoloaika oli 9.2. – 11.3.2011, jona aikana lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa Lapin ELY-keskukseen.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua myös Kittilän ja Sodankylän kunnankirjastossa.

Hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus 9.2.2011 klo 18.00 alkaen Sodankylän kunnanvirastossa ja 15.2.2011 klo 18.00 alkaen Kittilän kunnanvirastossa.

Lausuntopyynnöt

Lapin ELY-keskus on pyytänyt lausunnon arviointiohjelmasta Kittilän ja Sodankylän kunnilta, Lapin liitolta, Metsähallitukselta, Lapin luontopalveluilta, Museovirastolta, Lapin maakuntamuseolta, Lapin aluehallintoviranomaiselta (AVI), peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue, Ilmavoimien esikunnalta, Lapin luonnonsuojelupiiriltä, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry:ltä, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Porotutkimusasemalta, Fingrid Oyj:ltä, Liikenteen turvallisuusvirastolta, Lapin ELY-keskuksen Kalatalousviranomaisen kalatalousyksiköltä, Kelontekemän kyläyhdistykseltä, Kittilän Alueverkko Oy:ltä, Kittilän riistanhoitoyhdistykseltä, Kuivasalmen paliskunnalta, Lomajärven kylän edustajilta, Paliskuntain yhdistykseltä, Sat-

tasniemen paliskunnalta, Sodankylän riistanhoitoyhdistykseltä ja Tep-san kyläyhdistykseltä.

Arviointiselostuksesta on annettu yhteensä 15 lausuntoa. Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot säilytetään Lapin ELY-keskuksessa. Kopiot lausunnoista on toimitettu hankkeesta vastaavalle. Jäljemmin esitetään yhteenveto lausunnoista.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Molempiin yleisötilaisuuteen osallistui noin kymmenen henkilöä.

Yleisötilaisuuksissa annettuja mielipiteitä

Sodankylä 9.2.2011 tilaisuuden aikana esitettiin mm. seuraavia hanketta koskevia kysymyksiä ja kommentteja:

"– Kuinka monta omakotitaloa tuulipuiston tuottamalla energiamäärällä voidaan lämmittää?

– Kuinka suuresta investoinnista on kokonaisuudessaan kysymys?
– Miten sähkönsiirto toteutetaan? Onko se maakaapeleina vai ilmakaapeleina?

– Kyllähän tuulivoimaloita tänne Lappiin sopii. Tulee muistaa koko Lapin mittakaava

– Kyllähän se taitaa niin olla, ettei siellä vaaran laella vaikutukset ole kovin merkittäviä.

– Toimivia poroveräjiä on monenlaisia. Mutta älkää menkö niitä veräjiä lukitsemaan.

– Sama juttuhan se oli noiden linkkimastojen kanssa. Ei niitäkään aluksi minnekään haluttu.

– Kuinka nopeasti roottori pyörii?"

Kittilä 15.2.2011 tilaisuuden aikana esitettiin mm. seuraavia hanketta koskevia kysymyksiä ja kommentteja:

"– Maisemahavainteen on laadittu täysin vääristä paikoista, ihmisarvoa alentavasti. Tuulivoimalat näkyvät varmasti Lomajärven alueella ja tulevissa rakennuspaikoilla. Maisemamallinnus Lomajärveltä on tehty syvimmästä rontosta vasten vaaraa.

- Tuulivoimalat näkyvät Lomajärven pohjoispuolelle samalla tavalla kuin Herravaaralle.

- Teeriä on havaittu selostuksen mukaan vähän. Sähköaseman paikka on tärkeä teerien ja metsojen soidinpaikka sekä laulupaikka.

- Teerien määrät eivät tule ilmi tarkasti riistakolmiolaskennassa.

- Moottorikelkkareitti kulkee tuulivoimaloiden välistä. Reitin varrella on myös laavu, puucee ja liiteri. Kelkkareittiä ei voi siirtää, koska rinne on jyrkkä. Muusta paikasta ei pääse latukone kulkemaan.

- Laavu on välietappi Levin ja Sodankylän kelkkareittien välillä.

- Alue on hirvien ympärivuotinen laidunalue. Ei ainoastaan talvilaidun alue. Etenkin hetealueet ovat tärkeitä.

- Viime syksynä oli jo huomattavissa, että hirvet välttivät tuulimittausmaston lähiympäristöä.

- Poroaidan veräjän pitää olla oikea veräjä eikä avoin peloterakenteiden täyttämä aukko. Pelotteet lentävät edestä tuulen mukana ja sitten on veräjä auki.

- Tuulimittausmaston humina kuului yllättävän kauas mastosta.

- Miten selostuksessa on huomioitu alueet, joille ei saisi osoittaa metsänkäsittelytoimia maisemavaikutusten lieventämiseksi ja ehkäisemiseksi?

- Olen pettynyt, ettei ole laadittu parempia maisemahavainteita Loma-järven alueelta tai muiltakaan alueita. Paremmat havainnekuvat havainnollistaisivat asiaa paremmin asianosaisille, mutta myös etenkin päätöksen tekijöille, joita varten yva-selostus on pitkälti laadittu.
- Tepsan seurantalolla pidetyssä ohjausryhmän kokouksessa ja ryhmähaastattelussa oli puhetta, että alueen asukkaita informoidaan paremmin missä hankkeessa ollaan menossa. Mitään tietoa ei ole tullut.
- Tepsan kyläyhdistys ei varsinaisesti toimi, ja se ei kosketa meitä, jotka asumme lähempänä tuulipuiston aluetta.
- Onko valituksilla enää mitään merkitystä, kun homma on jo tehty? Eikö tämä asia ole jo tässä yva:ssa suunniteltu valmiiksi?
- Eikö sivulla 80 olevassa kuvassa näkyisi tuulivoimalat? Mitkä ovat korkeat maat, jotka näkyvät kuvan taustalla?
- Poikkelijärveltä, avoimelta alueelta, jossa on tuleva rakennuspaikka näkyisivät kaikki tuulivoimalat.
- Onko poronhoitolain mukaisesta neuvottelusta ollut puhetta milloin se järjestetään?
- On kuultu huhuja, että Metsähallituksessa ollaan suunnittelemassa hakkuita linja-alueilla. Tullaanko nyt jo hakkaamaan nämä suojametsät."

Lausunnot

Kittilän kunnanhallitus Selvityksissä on täydennetty vaikutusten arviointia asutuksen, matkailun ja porotalouden osalta ja lisätty havainnekuvia eri alueilta eri vuodenaikoina. Arviointiselostuksen havainnekuvat tuulipuiston ja voimalaitosten sijoittumisesta lähi- ja kaukomaisemaan ovat osittain epäselviä. Selostuksessa ei ole selvitetty, onko hankkeella vaikutuksia Levin matkailutoimintaan.

Kunnanhallitus päättää lausuntonaan todeta, että arviointiselostuksen havainnekuvia tuulipuiston ja voimalaitosten sijoittumisesta lähi- ja kaukomaisemaan tulisi esittää selkeämmin. Lisäksi selostuksessa tulisi selvittää, onko hankkeella vaikutuksia Levin matkailutoimintaan. Muilta osin kunnalla ei ole huomautettavaa Kuolavaara-Keulakkopää tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Sodankylän kunnanhallitus

Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirron vaihtoehtoista ympäristövaikutusten arvioinnin tulosten perusteella monien vaikutustyyppien osalta VE 3 aiheuttaisi vähiten haitallisia vaikutuksia ympäristölle. VE 3 on myös hankkeesta vastaavien tavoitteellinen toteuttamisvaihtoehto. Vaihtoehdon toteuttaminen riippuu mahdollisuudesta liittää tuulivoimalla tuotettu energia suoraan Fingridin 220 kV voimajohtoon. Hankkeesta vastaavien alustavasti Fingridin kanssa käymien neuvottelujen mukaan liittyminen suoraan 220 kV voimajohtoon olisi mahdollista. Kaikki sähkönsiirron vaihtoehdot pidetään kuitenkin yhä mukana todellisina vaihtoehtoina valittaessa hankkeen lopullista toteutusvaihtoehtoa.

Arviointiselostuksen mukaan Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuisto on hyvin havaittavissa Kaarestunturilta. Kuvassa 10-12 sivulla 68 ei kuitenkaan tuulipuiston rakenteet näy ja ne olisi hyvä lisätä. Maisemamallinnus olisi hyvä tehdä myös Sattasvaaran lakialueelta katsottuna, koska sinne suuntautuu myös yleistä virkistyskäyttöä.

Lapin liitto

Tuulivoimapuiston alue sijaitsee Pohjois-Lapin maakuntakaava-alueella (Sodankylä) sekä Tunturi-Lapin maakuntakaava-alueella (Kittilä). Tunturi-Lapin maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.6.2010. Vahvistamis päätöksessä ympäristöministeriö määräsi

maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Maakuntakaavasta korkeimmalle hallinto-oikeudelle jätetyt valitukset eivät kohdistu tuulipuiston alueelle.

Yva-selostuksen kappaleessa 9.1.3. maakuntakaavatilanne on ajan tasainen ja tuotu hyvin esille. Pohjois-Lapin maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen Kelujärvi-Rajala yleiskaavan alueelle, muutoin kuin muutettaessa yleiskaavaa.

Maakuntakaavaan merkityt tuulivoiman aluevaraukset perustuvat Lapin liiton toimeksiannosta tehtyyn *Tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat Lapin tunturit ja vaarat (2005)* -selvitykseen. Selvityksessä Kuolavaara-Keulakkopää alue osoittautui selvityskriteereiden ja -tarkkuuden puitteissa jatkosuunnitteluun soveltuvaksi tuulivoiman hyödyntämiseen tutkituista tuntureista tai vaaroista. Maakuntakaavalla on pyritty turvaamaan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet sovittaen ne yhteen muun yhdyskuntarakenteen sekä maiseman ja luonnonarvojen kanssa.

Lapin liitto pitää Kuolavaara-Keulakkopää tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta riittävänä ja hyvänä pohjana jatkosuunnittelulle.

Metsähallitus Lapin luontopalvelut

Metsähallituksen Lapin luontopalvelujen näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten arviointi on tehty aiemmin hyväksytyin ohjelman mukaisesti ja selostus on laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti. Selvitykset ja arvioinnit on tehty ammattitaitoisesti, huolellisesti ja hyviin käytettävissä oleviin tietolähteisiin ja menetelmiin perustuen. Selostuksesta ja sen erillisselvityksistä saa hyvän ja monipuolisen kuvan tuulipuiston arvioitavissa olevista ympäristövaikutuksista. Erityisiä puutteita yva-selostuksessa ei ole havaittavissa.

Tuulipuiston rakentaminen ei muuta olennaisesti alueen maankäyttöä, koska alue jää edelleen metsätalouden käyttöön. Vaaran lakialueet ovat pääosin kitu- ja joutomaata. Metsätaloukseyttä poistuisi kokonaan vain noin 10 ha. Metsä- ja porotalouden sekä luontoarvojen kannalta laajin vaikutus tulisi, jos sähkönsiirtoa varten jouduttaisiin toteuttamaan voimajohtojen rakentaminen muun kuin vaihtoehdon VE3 mukaan. Metsähallitus korostaa omasta puolestaan tämän vaihtoehdon toteuttamisen tärkeyttä.

Kasvillisuuden, arvokkaiden luontotyyppien, uhanalaisen lajiston ja linnuston osalta selvitykset osoittavat, että vaikutukset jäisivät suhteellisen vähäisiksi. Lisäksi vaikutuksia voidaan lieventää tarkalla suunnittelulla ja toteutuksella ottaen huomioon luontoarvot.

Suurin paikallinen vaikutus kohdistunee ihmisten kokemaan maisemakuvaan. Tuulipuiston rakentaminen muuttaa varsin erämaista vaarojen lakialuetta ja sen ympäristöä merkittävästi. Siten hanke heikentää maiseman erämaisyyteen perustuvia virkistysarvoja. Se ei aiheuta kuitenkaan suoria haitallisia vaikutuksia lähimpien vakituisten ja lomiasuntojen asumisviihtyvyyteen.

Ympäristön vaikutusten arviointiin ei liity merkittäviä epävarmuustekijöitä. Lapin luontopalvelut pitävät arviointiselostusta riittävänä ja yhtyy selostuksen loppupäätelmään, että hanke on ympäristövaikutustensa

osalta toteuttamiskelpoinen huolellisella jatkosuunnittelulla ympäristöselvityksen tulokset ja havainnot huomioon ottaen.

Museovirasto

Museovirasto on todennut 8.2.2011 järjestettyä Kuolavaara-Keulakkopään osayleiskaavaa ja tuulipuistohanketta koskevaa viranomaisneuvottelua varten antamassaan kommentissa että Museovirastolla ei ole erityistä kommentoitavaa rakennetun ympäristön osalta.

Arviointiselostusta voidaan pitää rakennetun ympäristön suojelun osalta riittävänä.

Arkeologisen kulttuuriympäristön osalta Lapin maakuntamuseo on toimivaltainen viranomainen ja lausunnonantaja tältä osin.

Lapin maakuntamuseo

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta tuulipuiston vaikutusalueella tehtiin Museoviraston organisoima ja FM Juha-Matti Joonan maastoinventointi kesällä 2010. Raportista ilmenee, ettei tuulipuiston alueella tai linjavaihtoehtojen välittömässä läheisyydessä ole muinaismuistolain (295/63) perusteella suojeltavia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ainoa tunnettu kiinteä muinaisjäänös, pyyntikuoppakohde Riiminkahlonkankaalla, jää linjavaihtoehtojen VE 1a ja VE 1b väliin.

Lapin maakuntamuseolla ei suoritetun inventoinnin perusteella ole huomauttamista tuulipuistohankkeen vaikutuksista arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Pääesikunta, Operatiivinen osasto

Lapin ELY-keskus on pyytänyt erikseen lausunnot Ilmavoimien esikunnalta ja Pohjois-Suomen Sotilasläänin esikunnalla. Pääesikunnan lausunto on valmisteltu Pääesikunnan operatiivisella osastolla, jossa on huomioitu myös Ilmavoimien Esikunnan näkemys asiassa.

Pääesikunnan operatiivinen osasto toteaa Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuistohanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, että viimeistään rakennusluvassa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden vaikutusten selvittäminen ilmavalvontatutkiin. Lähtökohtana on, että tuulivoimaloiden mahdolliset haittavaikutukset eivät heikennä ilmavalvontatutkien valvontakykyä tai tuulivoimaloista aiheutuvat haittavaikutukset voidaan ottaa huomioon ilmavalvontakyvyn heikentymättä.

Puolustusvoimien toiminnan kannalta on tärkeää, että tuulivoimarakentamisessa otetaan huomioon puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttaminen sekä normaali- että poikkeusoloissa. Tuulivoimaloiden tiedetään yleisesti aiheuttavan haittaa erityisesti ilmavalvonnalle, jonka tutkajärjestelmille tuulivoimalat edustavat suuria kohteita. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt tutkajärjestelmiin ilmenevät mm. varjostamisena ja ei-toivottuina heijastuksina, mistä johtuen tuulivoimala voi varjostaa varsinaisia tutkamaaleja ja näkyä itse tutkassa.

Energiateollisuus ry on käynnistänyt tutkimushankkeen tutkavaikutusten arviointityökalun kehittämiseksi, joka mahdollistaa tuulivoimahankkeita koskevien selvitysten tekemisen. Hankkeen toteuttaa VTT ja puolustusvoimat on asettanut siihen asiantuntijahenkilöstöä.

Tutkavaikutusten arviointia varten laadittava työkalu valmistuu vuoden 2011 loppupuolella, mutta ensimmäisiä tuloksia hankkeesta on odotettavissa maaliskuuhun 2011. Tällöin valmistuvat ensimmäiset laskevat tulokset tuulipuistojen tutkavaikutuksista. Tässä vaiheessa puolus-

tusvoimat voi antaa alustavia arvioita eri tuulivoimahankkeiden hyväksyttävyydestä. Lopullisten tulosten valmistuttua puolustusvoimilla on käytössään luotettava kriteeristö tuulivoimahankkeiden yksityiskohtaiseksi arvioimiseksi.

Pääesikunnan operatiivinen osasto toteaa Lapin ELY-keskuksen lausuntopyyntöön, että yva-selostuksen luvussa 20 (muut vaikutukset) on huomioitu puolustusvoimien aiempien lausuntojen mukaiset tarpeet tutkavaikutusten selvittämiseksi. Itse selvitystä ei ole voitu tehdä johtuen arviointityökalun kehittämisen aikataulusta.

Pääesikunnan operatiivinen osasto edellyttää, että Kuolavaara-Keulakkopään alueelle mahdollisesti rakennettavien tuulivoimaloiden haittavaikutukset ilmapalvontatutkiiin tulee selvittää ja hankkeelle on oltava Ilmavoimien hyväksyntä viimeistään ennen tuulivoimaloiden maanpäällisten rakenteiden rakentamista/pystyttämistä.

Pääesikunnassa tuulivoima-asiaa hoitaa Pääesikunnan operatiivinen osasto (komkapt Olli-Pekka Lund tai maj Henrik Elo, puh. 0299 800).

Lapin aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat –vastuualue

Kohdassa 3 "Hankkeen edellyttämät suunnitelma, luvat ja päätökset" taulukossa 3-1 todetaan, että voimajohdon tutkimuslupaa varten tarvitaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston myöntämä lupa. Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 84 §:n mukaan luvan tutkimuksen suorittamiseen antaa se aluehallintovirasto, jonka toimialueella sijaitsevaa omaisuutta tutkimus koskee. Kyseisessä tapauksessa toimivaltainen viranomais on Lapin aluehallintovirasto.

Muilta osin Lapin aluehallintovirastolla ei ole huomauttamista arviointiselostuksesta.

Paliskuntain yhdistys

Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuistoalue sijaitsee Sattasniemen ja Kuivasalmen paliskuntien raja-alueella, Sodankylän ja Kittilän kunnissa. Sattasniemen paliskunta sijoittuu Sodankylän kuntaan, Kuivasalmen paliskunta puolestaan Kittilän kuntaan. Sattasniemen ja Kuivasalmen paliskunnat sijaitsevat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poroilla on vapaa laidunnusoikeus. Se on edellytys kannattavalle poronhoidolle. Vapaa laidunnusoikeus on turvattu lain tasoisella säädöksellä (PHL 3 §). Se tarkoittaa poroille oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, poikkeukset on lueteltu laissa.

Paliskuntain yhdistys pitää hyvänä, että arviointiselostuksessa tuulipuiston vaikutukset porotalouteen on otettu laajasti huomioon. Suomessa ei ole ennen suunniteltu näin mittavaa tuulipuistoa poronhoitoalueelle. Hankkeen toteutuessa on tärkeää tutkia tuulipuiston toteutuneita vaikutuksia porotalouteen.

Tuulipuistoalueen paliskunnat

Arviointiselostuksessa on otettu huomioon Sattasniemen ja Kuivasalmen paliskuntien poronhoidon erityispiirteet. Sattasniemen paliskunnassa huomioitavia asioita ovat mm. porojen luontaiset kulkureitit ja vaatimien vasomisaalueet, porojen kuljettaminen erotusaitaan sähkönsiirron eri vaihtoehtoisissa ja hirvaiden mahdollinen jääminen räkkäsuojiksi muuttuneille vaaranlaki-alueille. Kuivasalmen paliskunnassa huomioita-

via asioita ovat mm. porojen luontaiset kulkureitit ja vaatimien vasomis-alueet. Molempien paliskuntien mielestä vaihtoehto 0:n jälkeen, vaihtoehto 3 vaikuttaa vähiten haitallisesti paliskunnan poronhoitoon.

Vaikutukset porotalouteen

Tuulipuistoalueelle sijoittuu paliskuntien välinen raja-aita. Raja-aidan tehtävänä on estää paliskuntien porojen liikkuminen toisen paliskunnan alueelle. Raja-aidan läpi tulee kulkemaan huoltotie. Veräjän auki jääminen aiheuttaa paliskunnille lisätyötä ja lisäkustannuksia. Raja-aidan toimivuuteen tulee kiinnittää huomiota. Sähkönsiirron vaihtoehtoisissa 1a, 1b ja 2 voimajohtojen alle mahdollisesti tulevien veräjien (paliskuntien raja-aita ja Sattasniemen paliskunnan laidunkierroaita) toimivuudesta tulee myös huolehtia.

Tuulipuistoalueella harjoitetaan poronhoitoa. Poronhoitotöiden suorittaminen ja poronhoitajien liikkuminen on oltava turvallista kaikissa tuulipuiston vaihtoehtoisissa. Paliskuntien alueille sijoittuvat voimajohtoalueet lisäävät onnettomuusriskiä. Voimajohtoalueet hakataan ja alueelle jää paljon kantoja, joihin voi törmätä moottorikelkoilla ja mönkijöillä liikuttaessa. Myös haruksiin ym. rakenteisiin voidaan törmätä liikuttaessa voimajohtoalueilla. Voimajohtoalueilla voi talvisin tippua myös jäätä ja lunta. Voimajohtot tulee merkitä ns. lintupalloilla tietyistä kohdin lentoturvallisuuden parantamiseksi.

Tuulipuisto ja voimajohtoalueet aiheuttavat poronhoitoon käytettävissä olevan alueen vähenemistä ja laidunalueen menetyksiä. Voimajohtot ja tuulipuistoalue pirstovat porojen laidunalueita ja aiheuttavat myös laidunalueiden muutoksia. Tuulipuistoalue sijaitsee molempien paliskuntien talvilaidunalueella. Tuulipuiston rakenteiden alle suoja-alueineen jää noin 40 ha porolaitumia kahden paliskunnan alueelta. Tuulipuiston arvioidulle vaikutusalueelle (500 m tuulivoimaloista) laitumia jäisi yhteensä arviolta 1062 ha. Voimajohtojen alle jäisi vaihtoehdosta riippuen 12–66 ha laidunalueita, vaihtoehdossa 3 vähiten. Yhteensä tuulipuiston rakenteiden ja voimajohtojen alle jää laidunalueita 51–105 ha, arvioitu häiriö-alue mukaan laskettuna vaikutukset ulottuvat 1074–1128 ha:lle.

Rakentamisaikana porot häiriintyvät melusta ja liikenteestä ja näin ollen välttävät rakennusalueita. Rakennusajan oikealla kohdentamisella voidaan pienentää haittoja porotaloudelle. Erityisen herkkiä häiriölle ovat vasavaatimet keväällä ja alkukesästä. Sähkönsiirron vaihtoehtoisissa 1a, 1b ja 2 rakentamista tulee välttää loka-marraskuussa erotusten aikaan. Talviaikaan voimajohtoalueita raivattaessa voi aukeille jäädä pitkiä kantoja, jotka vaikuttavat poronhoitajien työturvallisuuteen.

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen

Kaikki tuulipuiston aiheuttamat välilliset ja välittömät kustannukset, haitat ja vahingot, myös myöhemmin ilmenevät, tulee korvata paliskunnalle täysimääräisesti täyden korvauksen periaatteella. Tuulipuistoyhtiö tai kolmas osapuoli, jolle toiminta osittain tai kokonaan mahdollisesti siirretään, tulee vastuuttaa korvaamaan toiminnasta aiheutuvat vahingot. Lupaehtot, kuin myös paliskunnan ja tuulipuistoyhtiön keskenään tekemät sopimukset tulee saattaa lupapäätöksen kautta rasitteen omaisesti sitomaan myös mahdollista kolmatta osapuolta.

Neuvotteluvollisuus

Tuulipuistoaluetta suunniteltaessa on otettava huomioon viranomaisten neuvotteluvollisuus alueen paliskuntien kanssa. Suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikut-

tavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa (PHL 53 §).

Paliskuntain yhdistys pitää hyvänä, että seurantaryhmässä on ollut alusta pitäen mukana paikallinen porotalouden tuntemus. Yhteydenpitoa ja neuvotteluita paikallisten paliskuntien kanssa tulee jatkaa hankkeen toteutuessa, myös tuulipuiston valmistuttua ja ollessa käytössä.

Kuivasalmen paliskunta Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on huomioitu varsin laajasti tuulivoimapuiston ympäristövaikutukset Kuivasalmen paliskunnan porotalouteen. Paliskunnalla ei tältä osin ole lisättävää selvityksen riittävyteen.

Kuivasalmen paliskunnan näkemyksen mukaan vaihtoehto 3 voimajohdon sijainnista on ehdottomasti paras ja vaihtoehtoista vähiten haittaa aiheuttava alueen poronhoidolle.

Kuivasalmen paliskunta vaatii lukollisen portin Kuivasalmen ja Sattasniemen paliskunnan raja-aitaan tuulivoimapuiston alueelle. Tarkoituksena on karsia asiaton liikenne raja-aidan läpi sekä varmistaa että portti pysyy kiinni.

Sattasniemen paliskunta Arviointiselostuksessa on otettu riittävästi huomioon vaikutukset porotalouteen niiltä osin kuin ne ennen rakentamista osataan arvioida. Paliskunta korostaa, vielä jos tuulipuisto rakennetaan, raja-aita veräjän tärkeyttä ja sen kiinnipysymistä. Voimalinjavaihtoehto 3 on ainoa jonka paliskunta hyväksyy. Paliskunnan muu maankäyttö on jo nyt poronhoitoalueen suurimpia, joten kaikenlainen rakentaminen syrjäyttää porotaloutta, eikä ole hyväksi elinkeinolle.

Liikenteen turvallisuusvirasto (TraFi)

Yleisenä huomiona TraFi pitää tärkeänä sitä, että mahdolliset vaikutukset lentoliikenteen turvallisuudelle ja sujuvuudelle sekä mahdolliset tuulivoimaloiden vaikutukset mm. ilmailua palveleville laitteille, kuten tutkille, selvitetään suunnittelutyön aikana ja otetaan toteutuksessa huomioon.

Mahdollisille lentoesteille on haettava ilmailulain 1194/2009 165 § mukainen lentoestelupa. Yva-selostuksessa on maininta edellisestä ilmailulaista. Jollei lentoturvallisuus vaarannu ja ilmailuliikenteen sujuvuus häiriinny, TraFi voi antaa luvan esteen asettamiseen. Lentoesteluvassa on esteen suurin ulottuma (enimmäiskorkeus) merenpinnasta esteen kohdalla. Este on merkittävä ja valaistava lentoestevaloin luvan ehtojen mukaisesti.

Tuulipuiston suunnittelun aikana tulisi selvittää mahdollisten lentoesteiden vaikutukset lentoliikenteen turvallisuudelle ja sujuvuudelle hakemalla Finavia Oyj:ltä lentoestelausunto ilmailulain 1194/2009 165 §:n mukaisista esteistä. Samoin tulisi selvittää rakennusaikaisten mastojen ja nostureiden vaikutukset lentoliikenteen turvallisuudelle ja sujuvuudelle. Esteen asettajan tulee varmistaa lentoestelupamenettelyn mukaisesti, ettei lentoturvallisuudelle tai ilmailuliikenteen sujuvuudelle aiheudu haittaa eikä vaaraa.

Riistan- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL)

RKTL katsoo, että Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuiston yva-selostuksessa on arvioitu monipuolisesti mm. alueen luonnonvaroihin, elinkeinoihin ja virkistyskäyttöön kohdistuvia vaikutuksia. Yva-selostus

kattaa mm. elinkeinoin ja porotalouteen, riistatalouteen ja virkistykseen, linnustoon ja maaeläimistöön sekä kasvillisuuteen kohdistuvat perusselvitykset. Tuulipuiston ja sen eri sähkönsiirtovaihtoehtojen (eri reitinvaihtoehdot sähkön syöttölinjalle) aiheuttamia vaikutuksia luonnonvaroihin, niiden hyödyntämiseen ja virkistyskäyttöön sekä alueen elinkeinoin on perusselvitysten jälkeen arvioitu laajasti ja monipuolisesti.

Tuulipuiston rakentaminen pirstoo hieman vanhojen metsien alueita Keulakkopään itäosassa sekä Kuolavaaran länsiosassa ja vaikuttaa lievästi luontotyyppien eheyteen sekä lajistoon. Linnustoon ja maaeläimistöön sekä riistatalouteen liittyvien vaikutusten osalta tuulipuiston rakentamisen vaikutukset arvioidaan yleensä ottaen kuitenkin melko pieniksi. Tuulipuisto (voimalinjoineen) vaikuttaa eniten paikallisen metsopopulaation vähentämällä ja pirstomalla yhdessä metsätalouden kanssa metsolle soveliaita elinympäristöjä. Rakentamisen aiheuttama häiriö voi aluksi karkottaa hirviä ja petoeläimiä (esim. karhu) alueelta, mutta niiden arvioidaan myöhemmin tottuvan tuulipuiston läheisyyteen. Toisaalta tuulipuiston rakentaminen voi myös helpottaa hirvien metsästystä mm. uusien tieväylien käytön mahdollistuessa. Metsästykselle aiheutuvat vaikutukset ulkopaikkakuntalaisille arvioidaan vähäisiksi, mutta paikallisen metsästäjän maisemassa ja erämaisen metsästysympäristön kokemisessa hankkeella on merkittävämpi vaikutus.

Tuulipuiston vesistöihin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan jäävän vähäisiksi, sillä tuulipuistoalueen rakentaminen ei aiheuta ympäröiviin vesistöihin kohdistuvia päästöjä tai muita muutoksia. Sähkönsiirtovaihtoehtojen VE 1a ja VE 1b useiden pienten virtavesien ylitykset aiheuttaisivat kuitenkin rantaluonnon pirstoutumista, millä on vaikutusta joidenkin luontotyyppien eheyteen. Sähkönsiirtovaihtoehto VE 2 ylittää olemassa olevan voimajohdon rinnalla luonnontilaisen avosuon sekä puronvarren lettorämeen, mistä voi koitua kohtalaisia haitallisia vaikutuksia.

Alueen poronhoitoon liittyvä perusselvitys samoin kuin poronhoitoon kohdistuvien erilaisten vaikutusten arviointi on myös tehty laajasti ja monipuolisesti yva-selostuksessa. Vaikutusten arviointi kattaa poronhoidon osalta suorat ja välilliset laidunmenetykset sekä hankkeen aiheuttamat mahdolliset häiriövaikutukset porojen laiduntamiseen ja liikkumiseen. Myös porojen vuotuiseen laidunkiertoon sekä porojen kokoamiseen ja kuljettamiseen liittyvät vaikutukset samoin kuin poronhoidon rakennelmiin liittyvät vaikutukset sisältyvät arvioon.

Sekä Kuivasalmen että Sattasniemen paliskunta menettävät pienehkön alueen porolaitumia tuulipuiston rakentamisalueella ja samalla porojen laidunten käyttö voi vaikeutua laajemmalla alueella tuulipuiston lähietäisyydellä. Myös sähkönsyöttölinjat erityisesti vaihtoehdoissa VE 1 ja VE 2 pirstovat ja vähentävät jonkin verran laitumia ja voivat hankaloittaa porojen kuljettamista läheisiin erotusaitoihin. Tuulipuiston ja voimalinjojen rakentaminen voi myös jossain määrin lisätä poronhoitotöitä mm. porojen kokoamisen ja kuljetuksen vaikeutuessa tai porojen laidunkierron muuttuessa. Poronhoitotyöt voivat myös lisääntyä tehtäessä uusia läpikulkupaikkoja (veräjiä) Kuivasalmen ja Sattasniemen raja-aitaan. Monien poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioiminen on kuitenkin ennakkoon hankalaa, eikä siten etukäteen voida varmasti tietää, miten tuulipuiston ja sähkönsyöttölinjan rakentaminen vaikuttaa mm. porojen laiduntamiseen ja laidunkiertoon sekä poronhoitotöihin.

RKTL katsoo, että Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuistoa koskeva yvaselvitys on kuitenkin edellä esitettyjen asiakohtien perusselvitysten ja

vaikutusten arvioinnin osalta riittävän laaja ja monipuolinen. Riistatalouteen liittyvän selvityksen osalta RKTL pyytää kuitenkin tarkistamaan sivulla 137 esitetyt lentolaskentoihin perustuvat hirvitiheydet mittayksikön osalta, eli tarkoitetaanko tässä hirveä/1000 ha (mm. Kittilän ja Sodankylän riistanhoitoyhdistysten alueilla esitetyt hirvitiheydet 2,6 ja 2,2 hirveä/km²). Hankkeen vaikutusten seurannan osalta RKTL esittää, että yva-selostukseen kirjattaisiin porotalouteen kohdistuvien vaikutusten seurantaan perustettavan porotalouden pienryhmä. Tässä pienryhmässä tulisi olla nimettynä mm. Kuivasalmen ja Sattasniemen paliskuntien edustajat ja pienryhmä kokoontuisi määrätyn väliajoin. Porotalouden pienryhmässä tulisi arvioida mm. tuulipuiston rakentamisen aikana poronhoidolle aiheutuneita todellisia vaikutuksia ja pyrkiä samalla lieventämään aiheutuneita haittoja. Myös mahdollista kompensatiokysymyksestä neuvottelu tapahtuisi kyseisessä pienryhmässä. Tarvittaessa pienryhmä voi myös pyytää ulkopuolisten asiantuntijoiden arviota kiistanalaisiin kysymyksiin.

Fingrid Oyj

Kantaverkon liityntävaatimukset

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkooyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiö on lausunut arviointiohjelmavaiheessa tuulivoimalaitosten liityntävaatimuksista ja liittämisestä kantaverkkoon. Käytännössä Fingrid laatii ja ylläpitää alueen sähkönsiirtoverkkojen kehitystarpeita yhteistyössä alueelle voimantuotantoa suunnittelevien tahojen kanssa. Näin varmistetaan teknistaloudellisesti parhaat verkkoratkaisut ja liityntätavat. Tuulipuistojen verkkoliityntä ja liittymisjohdot kuuluvat olennaisena osana tuulivoimapuistoon ja sen toteuttamismahdollisuuksiin.

Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuiston liittyminen kantaverkkoon

Hankevastaava ja Fingrid ovat keskustelleet tuulipuiston kantaverkkoon liittämistä. Keskusteluissa on ollut esillä arviointiselostuksen suuruisen tuulivoimapuisto, jonka teho on liitettävissä kantaverkon 220 kV:n voimajohtoon esitetyllä tavalla.

Tuulipuiston arviointiselostus on tasapainoinen ja sähkönsiirron ympäristövaikutuksia on selvitetty riittävästi.

Lomajärven kyläyhdistyksen edustajat

Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuistoa koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus ei ole riittävä seuraavilta osin.

Selostuksessa arvioidut hankkeen ympäristövaikutukset ovat arvioita muutoksista vaikutustyypeittäin alueen nykytilaan verrattuna. Kuitenkin maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat ympäristövaikutukset sijoittuvat ajallisesti tuulipuiston koko käytön aikaan.

Arvioiden mukaan tuulivoimalat hallitsevat lähivyöhykkeen maisemaa, mikäli näkemäesteitä ei ole. Selostuksen mukaan hankealueen topografiasta ja peitteisyydestä johtuen tuulivoimalat eivät hallitse maisemaa lähialueiden asuin- ja lomarakennusten pihapiireissä. Arvioissa lähivyöhykkeellä tarkoitetaan 0-5 km etäisyyttä tuulipuistosta.

Lomajärvi sijaitsee lähimmillään n. 2,5 km etäisyydellä tuulipuistosta.

Selostuksessa ei ole tuotu esille arvioita hankkeen lähivyöhykkeen peitteisyyden muutosten vaikutuksista tuulipuiston käytön koko ajanjaksolla.

Arviointiselostuksen mukaan tuulipuiston lähialueella tullaan tulevien vuosien aikana tekemään harvennushakkuita ja myöhemmässä vaiheessa uudistushakkuita. Selostuksessa tuodaan esiin myös, ettei lähialueen metsien käsittelyn rajoittaminen laaja-alaisesti voi olla tuulivoimaloiden rakentamisen lähtökohtana.

Kuitenkin selostuksen "Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön"-kohdan tiivistelmässä kerrotaan, että tuulivoimalat eivät hallitse maisemaa lähialueen pihapiireissä.

Lomajärven asuinalueen maisemaan ja asuinviihtyvyyteen, elinoloihin ja elinkeinoihin kohdistuvat haittavaikutukset lisääntyvät ja tuulivoimalat tulevat hallitsemaan maisemaa vielä haitallisemmin nykyisin pihapiireissä, mikäli metsien käsittelyä ei rajoiteta.

Varmuus Lomajärven asutuksen välittömään läheisyyteen sijoittuvien valtion metsien käsittelyn rajoittamisesta tulee voida saavuttaa jo hyvässä ajoin hankkeen suunnitteluvaiheessa.

Selostuksen välittämä informaatio päätöksenteon pohjaksi Lomajärveen (asutukseen, elinkeinoihin, elinoloihin, viihtyvyyteen) kohdistuvista vaikutuksista ei ole riittävä.

Selostuksessa ei ole esitetty havainnekuvia Lomajärven nykyisen asuin- ja lomarakennusten pihapiireistä eikä Lomajärven luoteis-/länsirannalta. Lomajärven luoteis-/länsirannalle on suunnitteilla asuin-/lomarakennuksia.

Selostuksessa on esitetty ainoastaan yksi havainnekuva (valokuvasoivite 10-7) Lomajärven kylältä nähtynä. Kuva on otettu jyrkän rinteestä. Kuvan välittämä informaatio maisemavaikutuksesta vääristää todellisuutta. Asutuksen pihapiirit sijaitsevat loitommalla rinteestä. Pihapiireistä Keulakkopään laki näkyy selvemmin kuin ko. kuvasta. Kuvassa 12-1, Lomajärven järvinäkymässä taustalla näkyy Kuolavaara. Kuvaan ei ole sovitettu tuulimyllyjä.

Hankkeen toteuttaminen on uhka Lomajärven elinvoimaisuuden säilymiselle (huom. yksityismaiden ja rantarakentamisen arvon aleneminen). Lomajärven luoteis-/länsirannalle rakennettaessa tuulimyllyt hallitsevat maisemaa pihapiirissä, näkemäesteitä ei ole.

Ympäristön perinteisen erämaamaisuuden ja asumisviihtyvyyden säilyttäminen ovat ehtoja Lomajärven elinkelvoinisuuden kehittämiseksi ja turvaamiselle.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Tiedot hankkeesta, hankekokonaisuudesta, hankkeesta vastaavasta, hankkeen tarkoituksesta ja tarpeesta perusteluineen on esitetty selkeästi. Hankkeen tekninen kuvaus on myös selkeä ja perusteellinen. Kuvaus on mahdollistanut vaikutusten tunnistamisen ja selvittämisen. Yvyselostus sisältää tiedot hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin. Aikatauluarvio on esitetty. Arvioinnin tekijöiden nimet ja asiantuntemus on esitetty riittävällä tavalla.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset on esitetty selkeästi.

Kohdassa 3 "Hankkeen edellyttämät suunnitelma, luvat ja päätökset" taulukossa 3-1 todetaan, että voimajohdon tutkimuslupaa varten tarvitaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston myöntämä lupa. Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 84 §:n mukaan luvan tutkimuksen suorittamiseen antaa se aluehallintovirasto, jonka toimialueella sijaitsevaa omaisuutta tutkimus koskee. Kyseisessä tapauksessa toimivaltainen viranomaisena on Lapin aluehallintovirasto.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Selostuksessa on kappale hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin. Tuulipuistoalueen lähialueella olevat muut hankkeet on kuvattu. Hankkeen suhde ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin on myös kuvattu ja esitetty taulukossa.

Vaihtoehtojen käsittely

Vaihtoehdot on kuvattu sanallisesti ja sijainnit on esitetty kartoilla riittävän selkeästi. Kuolavaara-Keulakkopään tuulipuistohankkeessa vaihtoehdot muodostuvat ainoastaan vaihtoehtoisista sähkönsiirtoreiteistä. Kaikki tarkastellut vaihtoehdot perustuvat todellisiin toteutettavissa oleviin sähkönsiirtoreittien vaihtoehtoihin. Selostuksesta käy ilmi vaihtoehtojen vaikutusten ero. Vaihtoehtoja on ollut arvioinnissa mukana riittävästi. Vaikutukset ovat arvioituja muutoksia vaikutustyypeittäin nykytilaan verrattuna. Nollavaihtoehto on siis mukana käsittelyssä ja muiden vaihtoehtojen vertailu siihen on esitetty riittävällä tavalla. Vaikutuksia on selvitetty tasapuolisesti.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Hanke on voimassa olevien Tunturi-Lapin ja Pohjois-Lapin maakunta-kaavojen mukainen ja Sodankylän kunnan alueella Kelujärvi-Rajala oikeusvaikutteisen yleiskaavan mukainen. Kittilän kunnassa alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa. Sähkönsiirrossa hyödynnetään olemassa olevia voimajohtoja. Tuulipuistohankkeessa hyödynnetään myös pääosin olemassa olevaa tieverkkoa. Yhdyskuntarakenteen ja maankäytön kannalta vaikutuksia on selvitetty riittävästi.

Hankkeen suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet päätyvät käytäntöön pääasiasa kaavoituksen kautta. Maakuntakaavoilla (Pohjois-Lapin ja Tunturi-Lapin maakuntakaavat) ja yleiskaavalla on tässä keskeinen rooli. Tuulipuistoalue on voimassa olevien kaavojen mukainen. Maakuntakaavoissa ja Sodankylän kunnan alueella voimassa olevassa yleiskaavassa on käsitelty valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Selostuksessa on käsitelty hankkeen suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin riittäväällä tavalla.

Asuminen, ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Tuulipuiston rakentaminen muuttaa Kuolavaara-Keulakkopään erämaista vaarojen lakialuetta ja sen ympäristöä merkittävästi. Hanke ei aiheuta suoria haitallisia vaikutuksia lähimpien vakituisten tai loma-asuntojen asumisviihtyvyyteen, koska kohtuullisen suuren etäisyyden vuoksi mah-

